

Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi, de Camil Petrescu - partea a doua

Prima serie de fapte se contiuna liniar de acum, in partea a doua, in jurnalul de front. In tot ceea ce facuse inainte, Gheorghidiu capatase o "verificare si identificare a eului sau". In continuare e preocupat de acest lucru, avud de o noua experienta, poate definitiva. A doua experienta in planul cunoasterii existentiale o reprezinta razboiul. Cel mai mult il ingrozeste gandul mortii ; avea numai 23 de ani. Aceasta obsesie facea parte insa acum din chiar sistemul sau sufletesc.

Cu primele pagini din partea a doua, romanul intra intr-un ritm mult mai precipitat. Tonul este obiectiv, sobru, dar incitant prin felul in care denunta la tot pasul cliseele despre eroism: intr-un cuvnt demitizeaza imaginea sacra a razboiului catalizator de energii, de care presa vremii abuzase. Imaginea razboiului e demitizata, in descendenta stendhaliana : "Daca istoria e interesata de marile batalii), romanul reflecta mai curand aspectele neglijate si neglijabile ale razboiului: frigul, durerile de stomac, intamplarile comice si absurde) conteaza mai mult pentru un romancier, sunt adica mai autentice, decat planul complet al bataliei (N.Manolescu "Arca lui Noe").

Frontul insemna haos, masuri absurde, invalmaseala, dezordine. Ordinele ofiterilor superiori sunt contradictorii, legaturile dintre unitati sunt aleatorii. Din cauza informatiilor eronate, artileria romana isi fixeaza tunurile asupra propriilor batalioane. Iar la confruntarea cu inamicul se adauga frigul si ploaia.

Perspectiva asupra razboiului e aceea a omului cult-satirica si ironica. Pe front nu mai sunt acele tipuri pitoresti de care e plina literatura, nu mai e acea ploaie de gloante sau capacitatea conducerii militare.

Se observa diferenta dintre romanul traditional ("Razboi si pace") si romanul modern : "renuntarea la ierarhia de semnificatie a evenimentelor exterioare sau, in orice caz reducerea ei drastica, cultivarea in consecinta a evenimentului comun, banal, cotidian".

Experientele dramatice de pe front modifica atitudinea personajului-narator fata de celelalte aspecte ale existentei sale : "Atat de mare e departarea de cele intamplate ieri, ca acestea sunt mai aproape de copilaria mea, decat de mine cel de aziDe sotia mea, de amantul ei, de tot zbulciumul de atunci, mi-aduc aminte cu adevarat, ca de o intamplare din colilarie".

Cel mai important capitol suna ca un blestem apocaliptic : "Ne-a acoperit pamantul lui Dumnezeu", ilustrand absurdul razboiului si tragismul confruntarii cu moartea. Viata combatantilor tine de hazard, iar eroismul e inlocuit cu spaima de moarte, care pastreza doar instinctul de supravietuire si automatismul : "Nu mai e nimic omenesc in noi". Individul se pierde, se simte anulat in iuresul colectiv.

Drama colectiva a razboiului pune in umbra drama individuala a iubirii. Razboiul a fost receptat si

ca o drama a constiintei : "Romanul, pe ambele fronturi, al amorului si conjugal si al razboiului este un neintrerupt mars, tot mai adanc in constiinta" (Perpessicius).

Ranit si spitalizat, Gheorghidiu se intoarce acasa, la Bucuresti, dar se simte detasat de tot ce il legase de Ela. Obosit sa mai caute certitudini si sa se mai indoiasca, "o priveste acum cu indiferenta cu care privesti un tablou" si hotaraste sa o paraseasca : "I-am scris ca ii las absolut tot ce e in casa, de la obiecte de pret la carti, de la lucruri personale la amintiri. Adica tot trecutul".